

УДК 911.3

Мурза Л. В., студ.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

РОЗМІЩЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ключові слова: іноземний капітал, промисловий комплекс, Волинська область, євроінтеграція, єврорегіон «Буг»

Вступ. Постановка проблеми. Важливу роль у забезпеченні ефективного розвитку регіонів України відіграє рівень їх інвестиційного розвитку. Для того, щоб підвищити конкурентоспроможність та сприяти сталому соціально-економічному розвитку регіону потрібні іноземні інвестиції, оскільки без цього неможливо здійснити прогресивні структурні зрушення в економіці. Беззаперечно, що ефективність інвестиційної діяльності в межах Волинської області зумовлена наявністю інвестиційних ресурсів, що залежить від фінансового, трудового, матеріально-технічного, природного потенціалу території. Незадовільний стан фінансового забезпечення області потребує пошуку та залучення фінансових ресурсів з-за кордону, які дозволять покрити дефіцит у внутрішніх процесах, а також сприятимуть прискоренню євроінтеграційних процесів та підвищенню зовнішньоекономічної активності в регіоні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Регіональні аспекти інвестування в сучасних умовах досліджують у своїх працях регіоналісти О.А. Бандурін, І.О. Бланк, В. Гомольська, Б.В. Губський, В.К. Гуртов, В. Єпіфанов, А.М. Ісаков, М.А. Козоріз, О.М. Марголін, В.О. Онищенко, В.В. Поверєнов, Г.О. Рєзнік, В.В. Борщевський, М.П. Бутко, С.С. Герасименко, І. Олександренко, К.М. Романов, І.М. Школа, Р.В. Ягоменко. Вагомим є внесок науковців у дослідження інвестиційної діяльності на території пріоритетного розвитку у Волинській області, що мали місце у роботах Р.А. Слав'юка та О. Івашка. Наукові здобутки вчених мають велике теоретичне та прикладне значення, проте їй досі недостатня увага приділяється дослідженню інвестиційного розвитку Волинської області в умовах активізації процесів євроінтеграції.

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. Метою дослідження даної роботи є аналіз та оцінка надходження прямих іноземних інвестицій у промисловий комплекс Волинської області. Досягнення цієї мети зумовило необхідність визначення таких основних завдань: 1) оцінки наявного стану інвестиційної діяльності у промисловому комплексі Волинській області; 2) дослідження динаміки та територіальної структури надходжень капітальних інвестицій; 3) аналізу розподілу інвестицій в основний капітал Волинської області за джерелами фінансування та видами економічної діяльності;

Виклад основного матеріалу. Волинська область в інвестиційній сфері активно співпрацює з 36 країнами світу. За даними Волинської обласної

державної адміністрації на 1 січня 2013 року обсяг іноземних інвестицій в економіку області становив понад 361 млн. дол. США, що у розрахунку на одного жителя складає майже 349 дол. США. Станом на 1 липня 2012 року, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) внесених в економіку області за весь період інвестування становить 339,4 млн. дол. США, або 328 дол. США на одного жителя області. ПІІ надходили на 249 підприємств області. Майже 73% інвестованого капіталу зосереджено у промислових підприємствах. 41,6% всіх ПІІ зосереджено на підприємствах міста Луцька. Щодо попереднього року, то у 2011 році іноземні інвестори вклали в економіку краю понад 27 мільйонів доларів прямих інвестицій. У 2010 році в економіку області надійшло прямих іноземних інвестицій на суму 20 млн. дол. США. Для порівняння, у 2008 році обсяги інвестицій становили 32,4 млн. доларів США, а у 2009 році – 62,8 млн. доларів США (рис. 1). Отже, як бачимо, в останнім часом обсяги інвестицій суттєво збільшились за рахунок відкриття нових підприємств (зокрема в с. Смоличів, Луцького району) відкрито новий логістичний комплекс корпорацією «Nestle») і стимулювання інвесторів до залучення коштів в розвиток економіки Волинської області.[6]

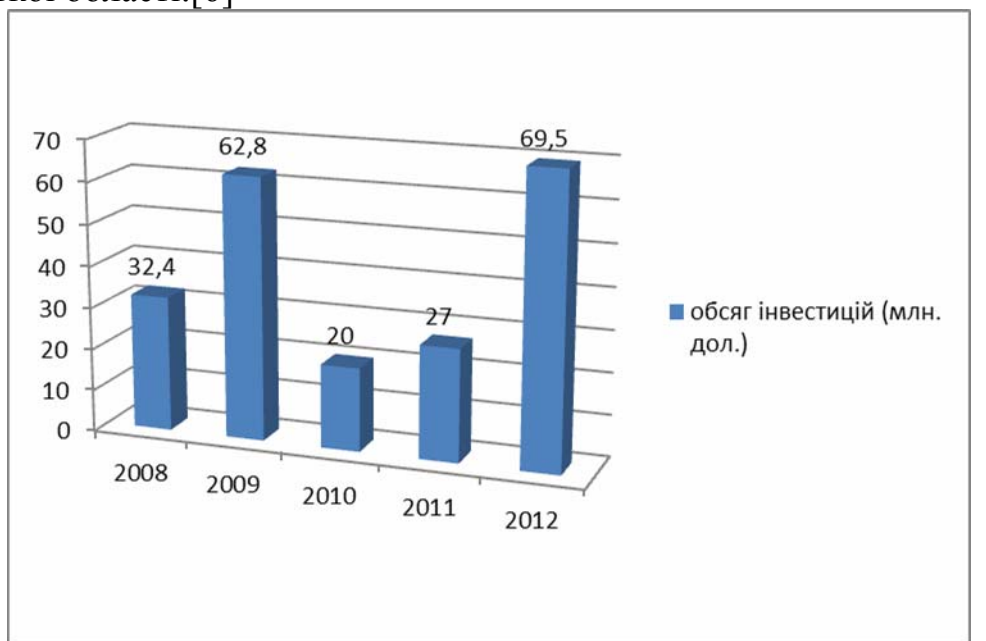

Рис. 1 – Динаміка обсягу інвестицій в промисловий комплекс Волинської області (Складено за матеріалами [1, 4])

Найбільше інвестиційних ресурсів (за весь період інвестування) надійшло до міста Луцьк – 210,2 млн. дол. США (61%) та до м. Нововолинськ – 65,2 млн (19%), а також на підприємства Ковельського (37,5 млн (11%)) і Луцького районів (20 млн. дол. США (6%)).

Зокрема, в місті Ковелі нараховується 15 підприємств, що отримали іноземні інвестиції. Найбільше іноземного капіталу вкладають в деревообробну, металургійну, харчову промисловість. Обсяги іноземних інвестицій станом на 01.10.2011 р. становили 3 875,4 тис. дол. США, в розрахунку на одного жителя припадає 57,4 дол. США. Обсяг прямих іноземних інвестицій вкладених в економіку і соціальну сферу Ковельського

району з початку інвестування на 1 жовтня 2012 року склав 37,6 млн.дол. США, що становить 10,6 % загального обсягу по області. В розрахунку на одного жителя Ковельського району припадає 916,4 дол. США (по області цей показник склав 343,5 дол. США). [4,6]

Існує також і пряма залежність між рівнем розвитку промисловості міст або районів Волинської області від обсягів зовнішніх інвестицій в основний капітал (Рис. 2).

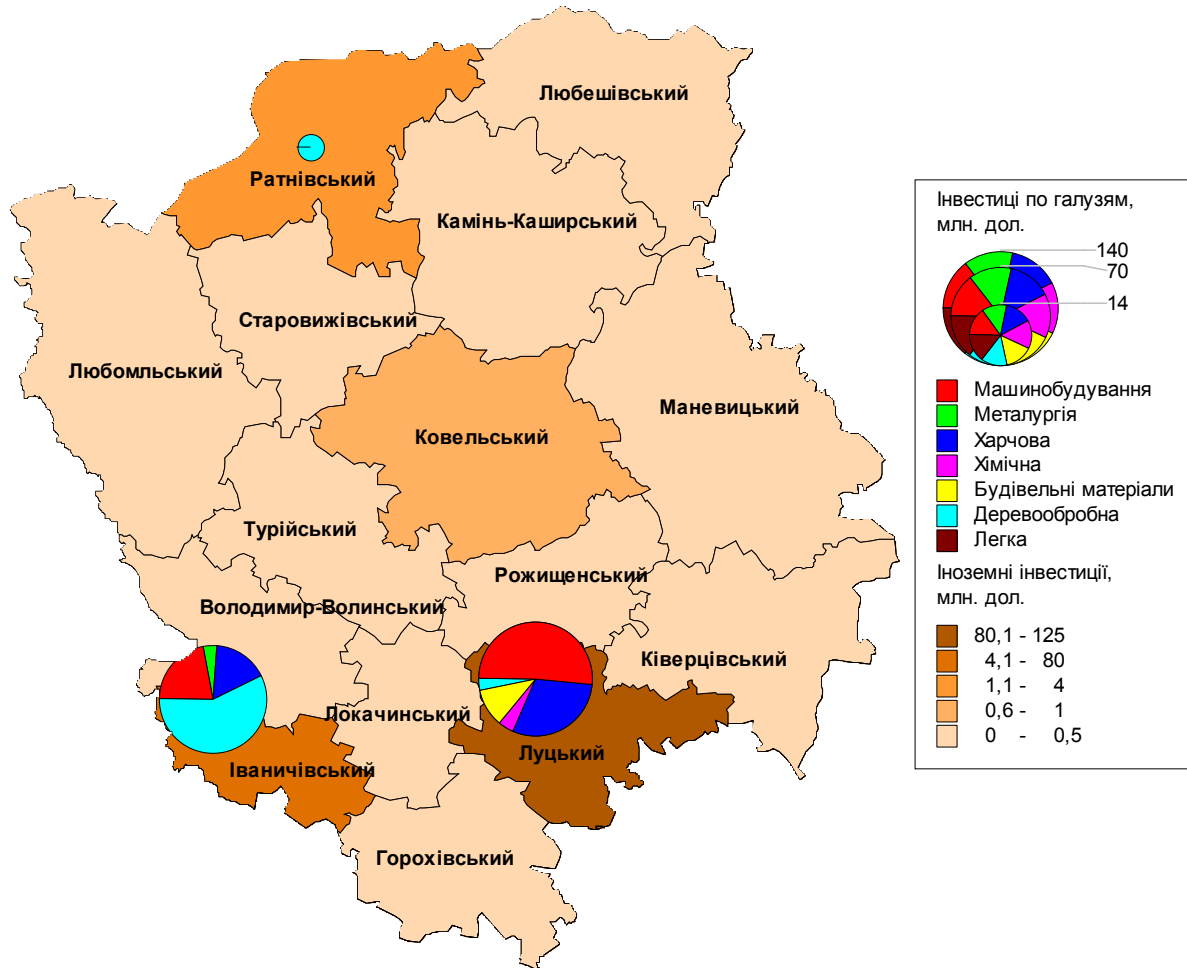

Рис. 3 – Розподіл іноземних інвестицій за галузями промисловості та по районах Волинської області (Складено за матеріалами [1, 3, 4])

Більш розвинені міста (Луцьк, Ковель, Нововолинськ, Володимир-Волинський) та райони (Луцький, Іваничівський) отримують значну кількість іноземних інвестицій, на противагу іншим містам та районам (Камінь-Каширському, Локачинському, Любешівському, Старовижівському, Турійському). Беззаперечними лідерами за обсягами інвестицій є м. Луцьк, м. Нововолинськ, Луцький район Аутсайдерами є Старовижівський та Любешівський райони, які практично не мають виробничих потужностей. За останній період відбулось зростання інвестицій у всіх містах Волинської області (Луцьк на 38,2%, Володимир-Волинський у 3 рази, Ковель на 12,0%, Нововолинськ на 3,3%) та у 13 районах (від 3,1% у Ковельському до у 2 рази у Шацькому). Зниження їх обсягів було зафіксовано у 3 районах: Любешівському (на 16,9%), Локачинському (8,8%) та Іваничівському (на

7,0%). Основна частина інвестицій в основний капітал (51,7% загального обсягу) надходила у м. Луцьк – 35,6% та м. Нововолинськ - 16,1%, де проживало лише 25,6% наявного населення області. У Камінь-Каширському, Локачинському, Любешівському, Старовижівському, Турійському та Шацькому районах їх обсяг не досягав і одного відсотка, а загалом становив 4,0%.

Основними країнами-інвесторами у промисловість Волинської області є Польща – 83 млн. дол. США, Віргінські Острови (Британські) - 51,9 млн. дол. США, Швейцарія – 38,6 млн. дол. США, Кіпр – 20 млн. дол. США, Швеція –16,5 млн. дол. США, Італія – 12,9 млн дол. США Також в економіку області інвестують Канада–7 млн. дол. США, Словаччина–5,9 млн. дол. США, Австрія–5,3 млн. дол. США, Німеччина–4 млн. дол. США (Рис. 3).[4]

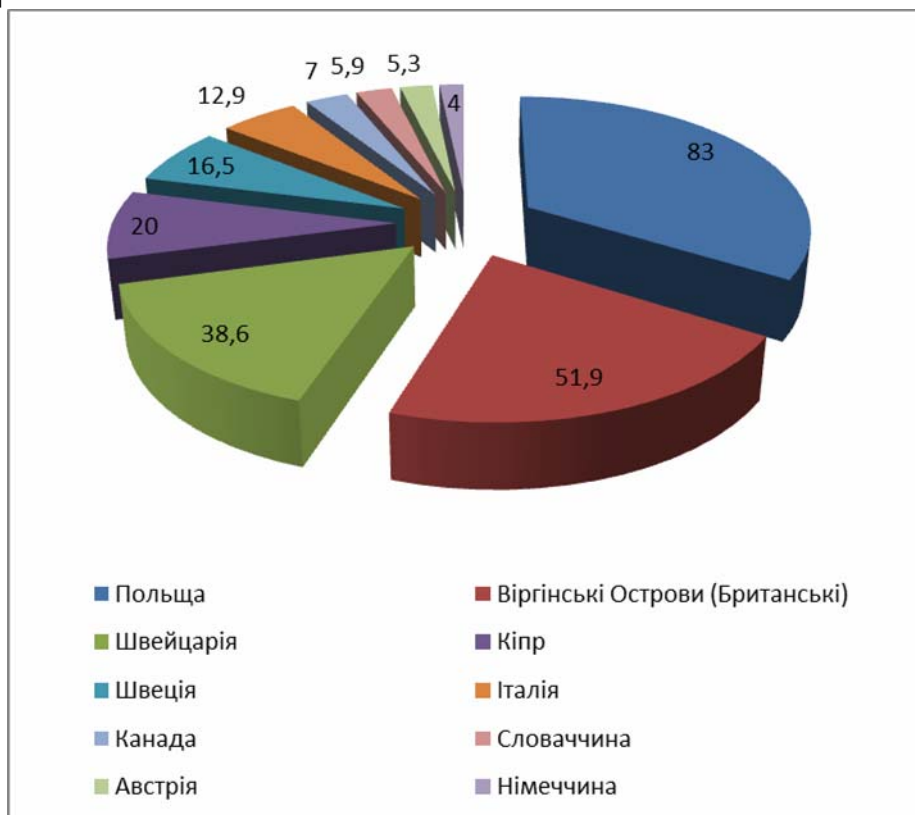

Рис. 3 – Розподіл іноземних інвестицій за країнами-інвесторами (млн. дол. США)
Складено за матеріалами [1,4]

Найбільші обсяги іноземних капіталовкладень (62,5% загального обсягу прямих інвестицій) залучено у виробничий сектор. Оскільки на промисловість припадає близько половини всіх інвестицій в основний капітал варто розглянути дану сферу докладніше. На добувну промисловість у 2008 р. припало 19 млн. дол. США (давайте приведемо все до єдиного стандарту долара), інвестицій. Саме в цей рік відбулось оновлення всіх основних засобів виробництва в добувній галузі. Всі вони спрямовані на розвиток видобутку паливних корисних копалин (зокрема у ВАТ „Луківський комбінат будівельних матеріалів”, що знаходиться в смт Луків Турійського району залучено 2 млн. дол. США інвестицій.

Підприємство спеціалізується на організації видобуванні та переробці крейди. Також надійшли інвестиції у ТзОВ «Волиньсапрофос» (Старовижівський район с. Синове) займається видобуванням та переробкою сапропелю, для розвитку підприємства інвестовано більше 0,6 млн. дол. США).[5]

У основний капітал підприємств переробної промисловості у 2008 р. надійшло 151,1 млн. дол. США інвестицій (75% всіх інвестицій у промисловість області). Найбільша частка інвестицій - 43% всіх надходжень у переробну промисловість - було вкладено у харчову промисловість. З кожним роком цей показник зростає. На рис. 3 відображено галузевий розподіл іноземних інвестицій у промисловому комплексі Волинської області.

Збільшується кількість інвестицій і в основний капітал галузей машинобудування. Переважна їх частина припадає на виробництво транспортних засобів та устаткування – 31,7 млн. дол. США (88% всіх вкладень у машинобудування). Це такі потужні підприємства як «СКФ Україна», «Кромберг енд Шуберт Україна». Привабливими для інвесторів стають обробка деревини та виробництво виробів з неї. «Кроноспан УА», що спеціалізується на деревообробці, «Гербор Холдінг» займається виготовленням різного асортименту меблів. У 2008 р. у даний вид промислової діяльності було залучено 209,8 млн. грн. інвестицій.

Підприємства хімічної та нафтохімічної промисловості області з ряду причин не можуть залучити значних коштів. Їх обсяг коливається з року в рік від 1, 53 млн. дол. США до 4,6 млн. дол. США. Найбільше інвестицій надходить на таке підприємства Волинської області як «Хемосвіт».

Обсяг коштів, що вкладаються у металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів зростає із року в рік (у 2005 р. -0, 24 млн. дол. США, а у 2008 р. – 3,09 млн. дол. США переважна їх кількість спрямовується у ВАТ «Нововолинський ливарний завод».

Значні обсяги інвестицій в основний капітал надходять на підприємства які займаються виробництвом та розподілом електроенергії, газу, тепла і води. Якщо у 2005 р. було залучено 4,73 млн. дол. США то у 2008 р. – 33,8 млн. дол. США. Така тенденція сформувалась через значну зношеність волинських тепло-, водо систем, високу вартість прокладання нових комунікацій та високу вартість машин та механізмів, що застосовуються у даній сфері.

На території Волинської області розміщено цілий ряд промислових підприємств з іноземним капіталом. Із спеціалізацією на обробці деревини та виробництво виробів з неї працює ТзОВ «Кроноспан», Кіпр, в галузі машинобудування функціонує ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», Німеччина, Австрія, ТзОВ «СКФ» (Швеція), ПАТ «ДП «Луцький автоскладальний завод №1 АК «Богдан Моторс» (Великобританія), виробництво харчових продуктів (ВАТ «Волиньхолдінг» (Швейцарія), виробництво меблів («Гербор–Холдінг», «Модерн–Експо», «БРВ–Україна» -

Республіка Польща, хімічне виробництво представлене виготовленням гумових та пластмасових виробів (ТОВ «Теріхем», Словаччина).

Стратегічним партнером для нашої держави, а також і для Волинської області, є Польща, особливо після вступу до ЄС. Транскордонне співробітництво як форма кооперації є обов'язковою для європейської інтеграції. Для його успішного здійснення потрібні партнерство та зміни у розширенні співпраці на регіональному рівні, що є джерелом цього співробітництва. Створення Єврорегіону «Буг» є позитивним фактором як з точки зору національних інтересів України в плані зміцнення стосунків із сусідніми державами і розширення мережі зв'язків, так і з позиції загальноєвропейських інтересів - у плані сприяння міжнародній стабільності в регіоні.

На території Волинської області зареєстровано та ефективно працює 95 спільних українсько-польських підприємств, з подальшою перспективою їх розвитку і розширенням та товарообігом на суму понад 72 млн доларів. Польща займає лідируючу позицію за прямими інвестиціями в промислові підприємства Волинської області. Загальний обсяг інвестованого в Україну польського капіталу становить понад 80 мільйонів доларів США, це є практичним втіленням міждержавної політики стратегічного партнерства в рамках Єврорегіону «Буг», яка на ділі реалізується в зростанні партнерського довір'я та покращенні інвестиційного клімату. [1, 7]

Серед польських підприємств на території Волинської області, найбільш впливовою бізнес-структурою є ТОВ «Агропромислова група «Пан Курчак», до складу якої входить шість потужних виробничих комплексів, які складають основу замкненого технологічного циклу – оренда с/г угідь для вирощування кормів, м'ясне тваринництво, м'ясопереробка. До цієї групи відносяться такі підприємства, як: ПП «Західна аграрна компанія», ТОВ «Агротехніка», ТОВ «Агідель», ТОВ «Птахокомплекс «Губин», ТОВ «Віра-1», ТОВ «ВМП» – торговельні марки «М'ясна точка», «Пан Курчак». На підприємствах групи працює близько 2 000 осіб. [3]

Серед інших великих підприємств варто виділити українсько-польське СП «Модерн-Експо» - один з найбільших виробників і постачальників торговельного обладнання в Східній і Центральній Європі. Основні напрямки його діяльності - це виробництво і постачання торгових і складських стелажів, касових боксів, обладнання з нержавіючої сталі та ін. Сьогодні «Модерн-Експо» здійснює поставки в 38 країн світу. Головний офіс знаходиться у м. Луцьку, регіональні представництва розташовані в м. Люблін (Польща), м. Москва (Росія), м. Берлін (Німеччина), м. Дубаї (ОАЕ). Також «Модерн-Експо» представлено офіційними дистриб'юторами в Латвії, Литві, Білорусі, Росії, Молдові, Казахстані, Румунії, Грузії, Азербайджані, Вірменії та Україні. На підприємстві працює близько 1 300 осіб.

Також функціонує потужне ТОВ «Гербор-Холдінг» – підприємство з виробництва меблів, створене із залученням польських інвестицій (більше 1

млн грн), що є одним із лідерів меблевої галузі на українському ринку. Фірма знаходиться у місті Володимир-Волинську, на підприємстві створено 800 робочих місць.

У травні 2002 р. у м. Нововолинськ зареєстровано ТзОВ «БРВ - Україна», що займається виробництвом меблів. Із Польщі на підприємство надходить 95% сировини. Польський капітал присутній також на фірмі "УА БРУК", що знаходиться у м. Луцьку, займається виробництвом тротуарної плитки. Крім того створено підприємства з виробництва та реалізації велосипедів («Аркус – Ромет Україна») та м'ясних продуктів («СМП») ці підприємства знаходяться в м. Нововолинську. Загальний кошторис вказаних проектів становив 36,7 млн. дол. США. Підприємства харчової промисловості розміщені і в м. Ковелі, наприклад, «Агро фрукт». [1,2]

Прикладами успішної реалізації інвестиційних проектів з участю іноземного капіталу, що мають значний вплив на розвиток економіки регіону є німецький досвід співпраці із підприємствами Волині, зокрема на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» – заводі, що знаходиться у місті Луцьку та спеціалізується на виробництві автомобільного електрообладнання. На заводі створено 3 700 нових робочих місць. Для реалізації цього проекту було залучено 5,2 млн. дол. США ПП. У 2007 р. до нього надійшло ще 0,689 млн. дол. США.

Ще одним підприємством із німецьким капіталом є ТзОВ «Ліхтен Бетон Україна» (м Луцьк). Вона працює над виготовленням і реалізацією товарного бетону. Інвестиції у це підприємство склали 1,03 млн. дол. США. Ще одне Українсько-німецьке СП "Вест Україна" розміщене у м Луцьку. Займається будівельними матеріалами та конструкціями для будівництва.

На території Волинської області функціонує шведський концерн ВАТ «СКФ Україна» (в минулому – ВАТ «Луцький підшипниковий завод»), який належить до міжнародної промислової групи SKF, світового лідера в галузі виробництва підшипників. Шведська корпорація залучила у підприємство понад 11 млн. дол. США. Сьогодні тут виробляється понад 30% підшипників СНД. Біля 80% продукції іде на експорт. На виробництві зайнято 1 300 працівників. Також у м. Луцьку знаходяться японська компанія «ІСУЗУ» та німецький концерн «Опель», які використовують основні фонди SKF.

Досить потужний ВАТ «Волиньхолдинг», продукція якого відома під торговельною маркою «Торчин-продукт» належить швейцарській корпорації «Nestle». Найважливішим досягненням компанії в 2009 році стало успішне завершення будівництва заводу з виробництва продуктів харчування в с. Смолигів Луцького району Волинської області. На підприємстві працює близько 1 000 осіб.[1]

Ще одним прикладом залучення швейцарського капіталу можна назвати фірму «Боніта», до якої швейцарськими бізнесменами залучено 11,1 млн. дол. США. За їх рахунок налагоджено сучасне високотехнологічне виробництво продукції харчової промисловості. Підприємство знаходиться

у м. Луцьку спеціалізується на виробництві борошномельно-круп'яних продуктів і виробництва макаронних виробів.

Італійський капітал присутній на підприємстві "Мінмат Ревербері", заснованому у 2005р у м. Луцьку. Його спеціалізація - виготовлення високоякісної продукції на ринку тепло- та звукоізоляції. Обсяг інвестицій у розвиток підприємства становив 1,3 млн. дол. США.

Серед найважливіших інвестиційних проектів, що реалізовано у 2006 році, та успішно продовжують розвиватись в області, є розширення виробничих потужностей на Луцькому автомобільному заводі, що входить до складу корпорації «Богдан» (великобританський капітал). Згідно з цим проектом передбачено створення нових виробничих потужностей для випуску до 1,5 тисячі середніх, великих, надвеликих автобусів і тролейбусів на рік. Інвестором є приватна компанія з обмеженою відповідальністю «SV Motors LTD». На реалізацію цього проекту спрямовано 28,2 мільйона доларів США у 2006 році та додатково – 56,4 млн дол. США у 2007 році.[1,4]

Також значна сума інвестиції стала можливою завдяки реєстрації у Луцьку нового підприємства, яке займається торгівельними послугами. Це - ТЗОВ «Ресурс стандарт». Інвестор - з Британських Віргінських Островів. Значні інвестиції для розвитку промисловості Волинської області мають і надходженні із Кіпру. У 2012 році є цієї держави надійшло 70 мільйонів доларів інвестицій. Зокрема до ТЗОВ "Кроноспан УА", що знаходиться у Нововолинську. Підприємство займається виробництвом плит для меблів, ламінування плит. Обсяг інвестицій становить 20,45 млн дол. США.

Завдяки інвестиціям із Словаччини (1 млн дол. США) здійснена модернізація лінії по випуску хімічної продукції ТзОВ «Хемосвіт Україна», що розміщене у м. Луцьку. Підприємство займається продукуванням плівки з використанням передових технологій, продукція має попит на внутрішніх та світових ринках.

Також введено в експлуатацію високотехнологічну лінію з виробництва поліпропіленової плівки для потреб електротехнічної промисловості на СП "Теріхем" у рамках інвестиційного проекту, який впроваджується на ВАТ "Луцькпластмас" спільно з компаніями Словаччини та Фінляндії. Значні кошти надійшли і на модернізацію виробництв «Хостіліа» смт Ратне Ратнівського району. Тут присутній іноземний капітал із Литви, підприємство спеціалізується на деревообробці.[1]

Висновки і перспективи подальших розвідок. Волинська область є інвестиційно привабливою територією з перспективними напрямками залучення фінансових ресурсів. Найбільшими інвесторами є Польща, Німеччина, Швейцарія, Швеція, Кіпр, Віргінські (Британські) Острови, Словаччина. Інвестує в економіку області понад 36 країн, а загальний обсяг інвестицій становив понад 361 мільйон доларів. Прямі іноземні інвестиції надійшли на 261 підприємство області.

Для покращення інвестиційної активності у Волинській області необхідно надалі розвивати транспортну інфраструктуру, покращувати співпрацю між бізнесом та органами місцевого самоврядування крім того, необхідно активніше рекламувати область на інвестиційних форумах та у ЗМІ з метою інформування потенційних інвесторів про наявні пропозиції.

Пріоритетними напрямками розвитку у сфері залучення іноземних інвестицій повинні бути машинобудівна, деревообробна та легка промисловість, енергозбереження, реконструкція і технічне переобладнання підприємств, охорона довкілля та розвиток соціальної інфраструктури, туристично-рекреаційний комплекс, розвиток агропромислового комплексу, створення нових і реконструкція потужностей харчової і переробної промисловості. Волинська область має високий інвестиційний потенціал, лише потрібно його розвивати у відповідному напрямку, ефективно та раціонально.

Список літератури

1. Слав'юк Р. А. Прямі іноземні інвестиції у Волинській області/ Р. А. Слав'юк // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2010. – № 1(7). – С. 103-107. 2. Слав'юк Р.А. Результати реалізації інвестиційних проектів на території пріоритетного розвитку м. Нововолинська Волинської області / Р. А. Слав'юк // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2006. – № 1 (161). – С. 34–42. 3. Впливові бізнес – групи області . Політична карта Волинської області,[Електронний ресурс]: за даними громадської мережі ОПОРА – Режим доступу: <http://opora.ua.org/books/article/1499-politychna-karta-volynskoj-oblasti> 4. Головне управління статистики у Волинській області, [Електронний ресурс]: за даними державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>. 5. Добувна промисловість, [Електронний ресурс]: за даними Волинської агенції із залучення інвестицій. – Режим доступу: <http://investvolyn.com.ua/dobuvna-promyslovist.html>. 6. Іноземні інвестиції в економіку області, [Електронний ресурс]: за даними Волинської обласної ради. – Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/news/inozemni-investitsiyi-v-ekonomiku-oblasti>. 7. На Волині успішно працює 95 спільних українсько-польських підприємств, [Електронний ресурс]: за даними Волинської обласної державної адміністрації. – Режим доступу: <http://www.voladm.gov.ua/index.php>

Мурза Л. В. Розміщення іноземного капіталу в промисловому комплексі Волинської області.

Проаналізовано особливості формування і надходження іноземного капіталу в промисловому комплексі Волинської області. Досліджено напрямки залучення іноземних інвестицій, а також галузеву і територіальну структуру їх перерозподілу між підприємствами області.

Ключові слова: іноземний капітал, промисловий комплекс, Волинська область, євроінтеграція, євро регіон «Буг».

Мурза Л. В. Размещение иностранного капитала в промышленном комплексе Вольнской области.

Проанализированы особенности формирования и поступления иностранного капитала в промышленном комплексе Вольнской области. Исследованы направления привлечения иностранных инвестиций, а также отраслевую и территориальную структуру их перераспределения между предприятиями области.

Ключевые слова: иностранный капитал, промышленный комплекс, Вольнская область, евроинтеграция, евро регион «Буг».

Murza L. V. Allocation of foreign capital in the industrial complex of Volyn region.

The specifics of formation and development of foreign assets in the industrial complex of Volyn' region are disclosed. The directions of foreign investments attracting as well as branch and territorial structure of their redistribution between different enterprises is explored.

Keywords: foreign capital, industrial complex, Volyn region, European integration, Euroregion "Bug".

Надійшла до редколегії 06.02.2013